

ფილმების, როგორც მულტიფუნქციური რესურსის გამოყენება სასწავლო პროცესში

ელენე კობრიძე

სსიპ-გენერალ გიორგი კვინიტაძის სახელობის
კადეტთა სამხედრო ლიცეუმის ქართული ენის წამყვანი მასწავლებელი

თათია მარდალეიშვილი

სსიპ-გენერალ გიორგი კვინიტაძის სახელობის
კადეტთა სამხედრო ლიცეუმის ინგლისური ენის მენტორი მასწავლებელი

აბსტრაქტი

ჩვენს სტატიაში გაგაცნობთ სხვადასხვა ჟანრის კინოფილმის მიზნობრივ გამოყენებას საგაკვეთილო პროცესის სრულყოფილად წარმართვისა და ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით გათვალისწინებული სასწავლო-საგანმანათლებლო მიზნების მიღწევისათვის. ნაშრომი ეხება ფილმების, როგორც მულტიფუნქციური სასწავლო რესურსის, გამოყენებას ინგლისური ენისა და ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე. განვიხილავთ ფილმების გავლენას ენობრივი კომპეტენციების, კერძოდ, უცხო ენაში მოსმენისა და საუბრის უნარების განვითარებასა და ქართულ ენაში კრიტიკული აზროვნების ჩამოყალიბებაზე. მოგვხსენებთ, რომ მოსმენის უნარის განვითარება – საუბრის უნართან ერთად მნიშვნელოვანია ენობრივ კომპეტენციებს შორის, რადგან ის დიდ დახმარებას უწევს მოსწავლეს რეალურ საკომუნიკაციო სიტუაციებში. ციფრული ტექნოლოგიების ეპოქაში კი მოსმენა წარმოადგენს არა მოსაწყენ აქტივობას, არამედ შესაძლოა მოსწავლესათვის მიწოდებული იყოს მრავალი ფორმით, იქნება ეს სიმღერების სახით, ფილმების ცალკეული პასაჟებითა თუ გადაცემების / რეკლამების ყურებით სამიზნე ენაზე. ნაშრომი ეხება ფილმების გამოყენებას კრიტიკული და შემოქმედებითი აზროვნების უნარის განვითარებისათვის ქართულ ენასა და ლიტერატურაში.

საკვანძო სიტყვები:

კრიტიკული აზროვნება, პრობლემის შემოქმედებითად გადაჭრის გზები, ფილმები - როგორც სასწავლო რესურსი, მოსმენითი დავალებები, დისკუსია, როლური თამაშები.

Using the Movies as Multipurpose resource in Learning Process

Elene Kokhridze

LEPL-General Giorgi Kvinitadze Cadets Military Lyceum,
Georgian Language Lead Teacher

Tatia Mardaleishvili

LEPL-General Giorgi Kvinitadze Cadets Military Lyceum,
English Language Mentor Teacher

Abstract

The article deals with using the movies purposefully for achieving the aims of National Curriculum. The article is about the movies as multipurpose resources and their usage either at English or at Georgian Language lesson. We discuss the impact of using the movies on improving such foreign language competences as listening and speaking and developing critical thinking skills at Georgian lesson. As it is well-known developing listening and speaking skills is very crucial among language competences, as these skills highly help the students in real-life communicative situations. In technological era listening task is not a boring activity, but it can be represented to the students with various forms, for example with songs, parts of different movies or with watching the advertisements in target language. Moreover, the article presents the method of using the movies for developing critical thinking and problem solving skills at Georgian Language lesson.

Keywords:

Critical Thinking, Problem solving, Movies – as learning resources, listening task, discussion, role-plays.

შესავალი

სსიპ გენერალ გიორგი კვინიტაძის სახელობის კადეტთა სამხედრო ლიცეუმში წარმოადგენს პანსიონური ტიპის სასწავლებელს, სადაც სწავლება მიმდინარეობს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ეროვნული სასწავლო გეგმისა და დამატებითი სამხედრო პროგრამის მიხედვით. ლიცეუმის მისიას წარმოადგენს ზოგადსაკაცობრიო და ეროვნული ღირებულებების მქონე თავისუფალი პიროვნების აღზრდა, რომელსაც ჩამოყალიბებული ექნება ლიბერალურ-დემოკრატიულ ღირებულებებზე დამყარებული სამოქალაქო ცნობიერება, პატივისცემა კულტურულ ფასეულობათა მიმართ და გაცნობიერებული ექნება სახელმწიფოს, საზოგადოებისა და გარემოს მიმართ საკუთარი უფლება-მოვალეობანი. კადეტთა სამხედრო ლიცეუმში უზრუნველყოფს კადეტთა როგორც ფიზიკურ, ასევე ინტელექტუალურ, კულტურულ და ზნეობრივ აღზრდას, მათ ადაპტირებას საზოგადოებრივი ცხოვრებისათვის. ლიცეუმში კადეტთა მოსამზადებლად საფუძველს ქმნის მათი სამოქალაქო და სამხედრო ასპარეზზე სამშობლოს სამსახურისათვის. სსიპ გენერალ გიორგი კვინიტაძის სახელობის კადეტთა სამხედრო ლიცეუმში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა კადეტების პატრიოტული სულისკვეთებით აღზრდას. ამ საქმეში, სხვა აქტივობებთან ერთად, დიდ როლს თამაშობს ლიცეუმის დირექციისა და პედაგოგიური კოლექტივის მიერ სწორად დაგეგმილი როგორც სასწავლო-საგანმანათლებლო პროგრამები, როგორც ფორმალურ, ასევე არაფორმალურ გარემოში და მრავალფეროვანი აქტივობები საგაკვეთილო პროცესში. ამისათვის ვიყენებთ მრავალმხრივ ინტერდისციპლინურ მიდგომებს, ინტერაქტიულ სასწავლო რესურსებსა და გამჭოლ კომპეტენციებზე მორგებულ სხვადასხვა აქტივობას.

ჩვენს სტატიაში გაგაცნობთ სხვადასხვა ჟანრის კინოფილმის მიზნობრივ გამოყენებას საგაკვეთილო პროცესის სრულყოფილად წარმართვისა და ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით გათვალისწინებული სასწავლო-საგანმანათლებლო მიზნების მიღწევისათვის, როგორც ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, ასევე უცხო ენაში, რათა მოსწავლეებმა შეძლონ ცოდნის კონსტრუირება, მიღებული ცოდნის ტრანსფერი და საკუთარი მიღწევები გამოიყენონ ახალი მატერიალური, ინტელექტუალური თუ სულიერი ღირებულებების შესაქმნელად.

ძირითადი ნაწილი

სსიპ გენერალ გიორგი კვინიტაძის სახელობის კადეტთა სამხედრო ლიცეუმის ინფრასტრუქტურა გვამძლევს ყველანაირ შესაძლებლობას გაკვეთილები ჩავატაროთ ტექნოლოგიებისა და მულტიმედია ტექნიკური სასწავლო რესურსების გამოყენებით. ლიცეუმის დირექციისა და სასწავლო განყოფილების დიდი ძალისხმევითა და უშუალო ჩართულობით ჩვენს სასწავლებელში სწავლება მიმდინარეობს თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით. ყველა სასწავლო ოთახი, ლაბორატორია და კლას-კაბინეტი აღჭურვილია პოლიმედია ტექნიკით, მაგალითად, Smart Board-ით (ჭკვიანი დაფები), პროექტორებითა და პორტატული კომპიუტერებით. ასევე გვაქვს ლინგვოფონის კაბინეტი შესაბამისი მოსასმენი აპარატურით. სასწავლო პროცესის ცენტრალურ ფიგურას წარმოადგენს კადეტი და ყველა ღონისძიება მიმართულია მის სრულყოფასა და განვითარებაზე, დიფერენცირებული სწავლების პრინციპების გათვალისწინებით.

დღევანდელ სწრაფად განვითარებად საგანმანათლებლო სივრცეში ტექნოლოგიის გამოყენება წარმოადგენს ერთგვარ ტრანსფორმაციულ ძალას, რომელმაც შეცვალა სწავლების ტრადიციული მეთოდები და გზა გაუხსნა უცხო ენის ინოვაციურ მიდგომებს განათლებაში. აღსანიშნავია, რომ ენობრივ განათლებაში ტექნოლოგიების ჩართვა სცილდება მხოლოდ ენის ცოდნის სხვადასხვა უნარის გადმავებას; არამედ ის ეხმარება მოსწავლეებს განუვითაროს ისეთი მაღალი სააზროვნო უნარები, როგორებიცაა კრიტიკული აზროვნება და პრობლემის შემოქმედებითად გადაჭრის გზები.

ტექნოლოგიური ინსტრუმენტების გამოყენება, მათ შორის ინტერაქტიული პლატფორმები და მულტიმედია რესურსები, როგორიცაა ფილმები, ქმნის ხელსაყრელ გარემოს არა მხოლოდ ენის ცოდნის, არამედ მაღალსააზროვნო უნარების განვითარებისათვის.

ფილმების, როგორც პედაგოგიური ინსტრუმენტების ჩართვა სასწავლო პროცესში წარმოადგენს არაჩვეულებრივ მიდგომას საგანმანათლებლო სპექტრის მასშტაბით, რასაც ადასტურებს კიდევ არაერთი მკვლევარი თავის ნაშრომებში. მაგალითად, ჯ. ნიუტონი თავის წიგნში საუბრობს მოსმენისა და საუბრის უნარების სწავლების სხვადასხვა მიდგომებზე,¹ მათ შორის კი ისეთი ავთენტური მასალების გამოყენების შესახებ, როგორიცაა ფილმები ან ფილმთა ცალკეული პასაჟები, თუ როგორ შეიძლება ფილმებმა უზრუნველყონ მდიდარი ენობრივი მონაცემები და ხელი შეუწყონ მოსწავლეთა ჩართულობას საგაკვეთილო პროცესში, რაც გამოიწვევს ენობრივი უნარების გაუმჯობესებას. ასევე მენდელსონი² თავის სტატიაში განიხილავს სწავლების ეფექტურ სტრატეგიებს, მათ შორის ისეთ მულტიმედია მასალების გამოყენებას, როგორიცაა ფილმები. კერძოდ კი, ის ეხება ვიზუალური კონტექსტის სარგებელს და მოსმენის უნარების გაუმჯობესების პოტენციალს განმეორებითი ექსპოზიციის საშუალებით.

1 I.S.P. Nation, & J. Newton, Teaching ESL/EFL Listening and Speaking. Routledge, 2009.

2 D.J. Mendelsohn, Learning to Listen: A Strategy-Based Approach for the Second-Language Learner. System, 22(1), 1994, 1-18.

ბალტოვა³ კი თავის სტატიაში განიხილავს ავთენტური ვიდეო მასალების, მათ შორის, ფილმების როლს ენის შესწავლაში. ის ხაზს უსვამს იმ ფაქტს, თუ როგორ შეიძლება ფილმის ინტეგრირება ენობრივი უნარების გასაუმჯობესებლად, კონკრეტულად, განიხილავს ფილმების გავლენას მოსმენისა და საუბრის უნარების განვითარებაზე.

ბოლო წლებში, ინტერნეტისა და ტელევიზიის მეშვეობით, მოსწავლეებს აქვთ შესაძლებლობა გაეცნონ სხვადასხვა ჟანრის ფილმებს – იქნება ეს დოკუმენტური, სამეცნიერო, მხატვრული თუ სხვა სახის კინოპროდუქცია. უნდა აღინიშნოს, რომ ახალგაზრდა თაობა როგორც წიგნების, ასევე უფრო მეტად ფილმებისა და მედიასაშუალებებით იღებს ინფორმაციას როგორც აქტუალური პრობლემების, ასევე ისტორიული მოვლენებისა და მიმდინარე პროცესების შესახებ. ამ კუთხით დასავლეთის ქვეყნებში კარგა ხანია ძალზე მნიშვნელოვანი ფუნქცია ენიჭება სასწავლო პროცესში კინოფილმების გამოყენებას, რადგანაც კინოს, როგორც სინთეზური ხელოვნების ნიმუშის შესწავლა ხელს უწყობს მოსწავლეებში მრავალმხრივი ინტელექტის განვითარებას, აღრმავებს საგანთაშორის კავშირებს, ზრდის მოსწავლეთა ჩართულობასა და მოტივაციას. ფილმში წამოჭრილი პრობლემატიკის განხილვისას კი მოსწავლეებს უვითარდებათ ისეთი მაღალი სააზროვნო უნარები, როგორებიცაა კრიტიკული აზროვნება და პრობლემის გააზრება და შემოქმედებითად გადაჭრა. ასევე აზრთა გაცვლა–გამოცვლა მათ თავდაჯერებულობას, მიმდებლობასა და ტოლერანტობას ჰმატებს, რადგანაც საკითხის გააზრება ხდება როგორც ენობრივი კომპეტენციებიდან გამომდინარე, ასევე მხატვრულ, სოციალურ თუ ეპოქალურ კონტექსტში.

ზემოთ ჩამოთვლილიდან და კადეტთა ინტერესებიდან გამომდინარე, საგაკვეთილო პროცესში მიზნობრივად ვიყენებთ სამხედრო თემატიკის ფილმებსა თუ მათ ცალკეულ ეპიზოდებს. ერთი კონკრეტული ჯგუფის მაგალითზე ჩვენ სასწავლო წლის მანძილზე პერიოდულად ვნახეთ შემდეგი ფილმები: „რიგითი რაიანის გადასარჩენად“ (1998), „ჰაქსოუს გმირი“ (2016), „მამაცი გული“ (1995), „ბამბაზისის სამოთხე“, „შავი ქორის დესანტი“ (2018), „მტრები“, „ცხოვრება მშვენიერია“ (1997) და სხვ. ჩვენების შემდეგ ჩვენ გამოვიყენეთ სხვადასხვა აქტივობა, რომელთა შესახებ უფრო დაწვრილებით ქვემოთ ვისაუბრებთ.

ადამიანი უცხო ენას სწავლობს, რათა შემდგომ შეძლოს ამ ენაზე დაამყაროს კომუნიკაცია, ეს კი, რა თქმა უნდა, გულისხმობს, რომ მას ძალიან კარგად უნდა ჰქონდეს განვითარებული როგორც მოსმენის, ასევე საუბრის უნარები. უცხო ენის შესწავლის პროცესში ძალიან მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს მოსმენის უნარის განვითარებას, რადგანაც მოსმენა წარმოადგენს საბაზისო ეტაპს, როგორც მშობლიური, ასევე უცხო ენის ათვისებისას. მოსმენის უნარის განვითარება – საუბრის უნართან ერთად, მნიშვნელოვანია ენობრივ კომპეტენციებს შორის, რადგან ის დიდ დახმარებას უწევს მოსწავლეს რეალურ საკომუნიკაციო სიტუაციებში. ციფრული ტექნოლოგიების ეპოქაში კი მოსმენა წარმოადგენს არა მოსაწყენ აქტივობას, არამედ შესაძლოა მოსწავლესათვის მიწოდებული იყოს მრავალი ფორმით, იქნება ეს სიმღერების სახით, ფილმების ცალკეული პასაჟებითა თუ გადაცემების / რეკლამების ყურებით სამიზნე ენაზე.

რა თქმა უნდა, მოსწავლეებს მაინც უძნელდებათ ისეთი მოსმენითი დავალებების შესრულება, რომლებიც მოიცავს;

- მოსმენას კონკრეტული ლექსიკური ერთეულების დადგენისათვის (Listening for specific vocabulary);
- მოსმენას მოვლენათა სწორი ქრონოლოგიის განსაზღვრისათვის (Identifying correct order of events);
- მოსმენას მთავარი აზრის ჩაწდომისათვის (Listening for main idea);
- მოსმენას კონკრეტული დეტალების გაგებისათვის (Listening for specific details).

არაერთი ფაქტორით არის განპირობებული მოსმენის დავალებების სირთულე, მაგალითისათვის შეგვიძლია მოვიყვანოთ ემერთი⁴, რომელიც აღნიშნავს, რომ მოსმენა გაცილებით უფრო მეტია, ვიდრე მხოლოდ მოსაუბრის მიერ წარმოთქმული სიტყვათა ერთობლიობის გაგება. აქედან გამომდინარე, მოსმენა წარმოადგენს აქტიურ პროცესს, რომლის დახმარებითაც მოსწავლეები უნდა ჩაწვდნენ როგორც ნათქვამის არსს, ასევე მოახდინონ რეაგირება ვერბალურსა და არავერბალურ შეტყობინებებზე.

რაც შეეხებათ ჰოათისა და დაკინსს,⁵ მათი აზრით, მოსმენითი დავალებების სირთულე განპირობებულია იმით, რომ მსმენელს უწევს აღიქვას მრავალფეროვანი ინტონაციური მოდელები, ეს კი გულისხმობს, რომ ის უნდა ჩასწვდეს როგორც მოსაუბრის აქცენტსა და გამოთქმას, ასევე წარმოთქმულის ლექსიკურ და გრამატიკულ თავისებურებებს და ამ ყველაფრის გათვალისწინებით, რა თქმა უნდა – მთავარ აზრს.

ვოლტერის აზრი,⁶ მოსმენის აქტივობა სამ უნარს ეფუძნება: დამოკიდებულებას, ყურადღებასა და რეგულირებას, შესაბამისად, კონკრეტული დავალების შესრულება მოითხოვს ამ სამივე უნარის გაერთიანებას, ანუ სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, მოსმენა მხოლოდ ყურით კი არა, ტვინითაც უნდა ხდებოდეს.

სწორედ, აღნიშნული სირთულეების გათვალისწინებით ბევრ მოსწავლეს უძნელდება უცხო ენაზე მოსმენის დავალების შესრულება, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი ფლობენ ამ ენის გრამატიკასა და

3 I. Baltova, The Role of Authentic Video in the Development of Communication Competence. ReCALL, 17(1), 2005, 124-144.

4 P. Emmert, A definition of listening, *The Listening Post*, 51 (6), 1994.

5 A. Howatt and J. Dakin Language laboratory materials, ed. J. P. B. Allen, S. P. B, 1974.

6 P. Walter, How to Study in College .Special edition foe Mesa State college. BostonNew York. 2002.

ლექსიკურ მარაგს და სათანადოდ აქვთ ათვისებული ამ ენისათვის დამახასიათებელი კონსტრუქციები.

რათა დავეხმაროთ მოსწავლეებს მოსმენის უნარის განვითარებაში, რა თქმა უნდა, ვითვალისწინებთ იმ სირთულეებს, რაც თან ახლავს მოსმენითი დავალებების შესრულებას. ამავდროულად, ვითვალისწინებთ ისეთ ფაქტორებს, როგორებიცაა: მისაღწევი მიზანი, მოსწავლეთა მზაობის დონე და ინტერესები. არ არსებობს, ერთი უნივერსალური ტიპი მოსმენის უნარის გაუმჯობესებისათვის, მაგრამ ფილმების ეპიზოდების მიხედვით შესასრულებელ მოსმენის დავალებებს ვყოფთ სამ ეტაპად:

1. მოსმენის წინა ეტაპი (pre-listening).
2. საკუთრივ მოსმენის ეტაპი (while-listening).
3. მოსმენის შემდგომი ეტაპი (post-listening).

თავდაპირველად ძალიან მნიშვნელოვან ფაზას წარმოადგენს მოსმენის წინა ეტაპი (pre-listening). რასაკვირველია, მოსწავლეებს კონკრეტული დავალება უნდა მივაწოდოთ მასალის მოსმენამდე, სხვა შემთხვევაში კი გამოდის, რომ ისინი ყოველგვარი მიზნის გარეშე უსმენენ ამა თუ იმ პასაჟს. მასალის მიწოდებამდე კი მოსწავლეებს ვამზადებთ მოსასმენად სხვადასხვაგვარი აქტივობების გამოყენებით, რათა გაიზარდოს მათი ინტერესი კონკრეტული დავალების მიმართ. ეს აქტივობა კი შესაძლოა იყოს, როგორც სხვადასხვა ფოტოს ან სხვა მულტიმედიაური საშუალების ჩვენებით თემის ამოცნობა, ასევე გონებრივი იერიში ან KWL – ცხრილის შევსება (What I Know, What I Want to Know, What I Learned) და სხვ.

რიისიცი⁷ იმავეს აღნიშნავს თავის სტატიაში, რომ არსებობს სხვადასხვა სახის დავალებები მოსმენის წინა ეტაპზე შესასრულებლად, რომლებსაც, რა თქმა უნდა, სხვადასხვა მიზანი აქვთ, მაგრამ ხელს უწყობენ მოსწავლეთა ინტერესის გაღვივებას, მით უმეტეს, თუ ეს ვიზუალურად არის წარმოდგენილი.

რაც შეეხება საკუთრივ მოსმენის ეტაპზე შესასრულებელ დავალებებს, აქ ვიყენებთ როგორც ღია, ასევე დახურული ტიპის დავალებებს ფილმის ცალკეული პასაჟების მიხედვით, იქნება ეს არჩევით შეკითხვიანი დავალებები, წინადადებებში გამოტოვებული ადგილების ჩასმა, ჭეშმარიტი და მცდარი წინადადებები თუ მოცემულ შეკითხვებზე მოკლე პასუხის გაცემა და ა.შ.

ხოლო მოსმენის შემდგომი ეტაპისათვის კი მივმართავთ ისეთ აქტივობებს, როგორიცაა ცხრილების შევსება, ახალი ლექსიკური ერთეულებისა და გამოთქმების ამოწერა და დაკავშირება მათ განმარტებასთან / სინონიმთან / ანტონიმთან, საკუთარი პოზიციის დაფიქსირება ამა თუ იმ პერსონაჟის ქმედების მიმართ, მოცემული ეპიზოდის შეჯამება. ეს ყოველივე კი მნიშვნელოვნად ეხმარება მოსწავლეებს ლაპარაკის უნარის განვითარებაშიც სამიზნე ენაზე. ამისათვის კი ვიყენებთ მაგალითად “ცხელი სკამის” აქტივობას, რაც გულისხმობს მოსწავლის მიერ ერთ–ერთი პერსონაჟის როლის მორგებას, კლასის სხვა წევრები კი კითხვებს უსვამენ მას. გარდა ამისა, მოსწავლეებს ვეუბნებით, თუ როგორი იქნება ნანახი პასაჟის გაგრძელების მათ მიერ დანახული ვერსია. ეს კი ერთ–ერთი საყვარელი აქტივობაა მოსწავლეებისათვის, რადგანაც აქტიურდება მათი ფანტაზიის უნარი და ცდილობენ კონკრეტულ პასაჟში დასახული პრობლემა შემოქმედებითად გადაჭრან მათ მიერ აღქმული პერსპექტივიდან.

მკვლევართა მოსაზრებით, ეს ეტაპი ერთ–ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან ეტაპს წარმოადგენს. ევანსისა და ჰუკის აზრით⁸, მოსწავლეებმა აუცილებლად უნდა განიხილონ, რაც მოისმინეს და გაავლონ პარალელები, რადგანაც ეს ეხმარება მათ განუვითარდეთ კრიტიკული აზროვნებისა და პრობლემის შემოქმედებითად გადაჭრის გზები.

უნდა აღვნიშნოთ, რომ ფილმის ჩვენება განსაკუთრებით ეფექტურია და კარგი შედეგის მომტანია როგორც ახალი თემის ახსნის, ასევე თემის შეჯამების ეტაპზე. ეს აქტივობა შეიძლება გამოჰყიყინოთ პრობლემაზე ორიენტირებული სწავლების დროსაც. პირადი გამოცდილებიდან შეგვიძლია თამამად ვთქვათ, რომ ეს მრავალმხრივი შესაძლებლობაა, რომ მოსწავლემ დაამყაროს საგანთაშორისი კავშირი, თეორიული ცოდნა დამოუკიდებლად გადმოიტანოს პრაქტიკაში და გამოიტანოს რელევანტური დასკვნები. შედეგად კი ვიღებთ იმას, რომ მოსწავლეებს საკუთარი შესაძლებლობების რწმენა უმაღლდებდათ და მოტივაცია უძლიერდებოდათ.

საგაკვეთილო პროცესი გულისხმობს სხვადასხვა სწორად დანერგილ და განხორციელებულ საჭიროებებს, რომლებიც აუცილებელია სრულფასოვანი გაკვეთილის ჩასატარებლად. თუ გვინდა, რომ მოსწავლემ სასწავლო პროცესის სრულფასოვანი წევრად იგრძნოს თავი, უნდა შევეცადოთ, რომ ის გავხადოთ გაკვეთილის როგორც მსმენელი, ასევე წარმმართველი. ამ ყველაფრის გათვალისწინებით, ჩემს პედაგოგიურ პრაქტიკაში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს მოსწავლეებში კრიტიკული აზროვნების უნარ–ჩვევის ჩამოყალიბებას და ანალიტიკური თუ ლოგიკური აზროვნების სხვადასხვა ეტაპის დანერგვას.⁹

მოგეხსენებათ, რომ ერთდროულად ორ ან მეტ განსხვავებულ მოსაზრებაზე ფიქრი–გაგება–დასაბუთება და ამავდროულად განსხვავებული (შეიძლება მიუღებელი) მოსაზრების გაცნობიერება რთული სააზროვნო უნარ–ჩვევაა და საგაკვეთილო პროცესში მისი სრულყოფილად წარმოჩენა ადვილი არ არის, თუ არ იქნა მიზნობრივ ამოცანასთან შერწყმული კრიტიკული აზროვნების განვითარების სხვადასხვა ეტაპი. ჩვენ ხშირად შეგვხვედრია მოსწავლე , რომელიც შეიძლება კარგად აცნობიერებდეს, რომ ამა თუ

7 G.Reese, “Pre-listening activities”, 2000.

8 J. N. Hook, & W. H. Evans, 1982. The teaching of high school English, Fifth ed. New York, NY: John Wiley and Sons, Inc.

9 R.,Paul, 1992. "Critical Thinking: What Every Person Needs to Survive in a Rapidly Changing World": Foundation for Critical Thinking

იმ ფაქტსა და მოვლენაზე მის მოსაზრებასთან ერთად სხვისი განსხვავებული აზრიც ფიქსირდებოდა, მაგრამ ამის მიღება და აღიარება მას უჭირს, თუმცა მთელი რიგი არგუმენტებისა და კონტრარგუმენტების გაცვლისა და პრობლემის სხვა კუთხით წარმოჩენის შემდეგ განსხვავებული აზრის მიღება მისთვის დიდ სირთულეს აღარ წარმოადგენს. ამიტომ, დაკვირვებების საფუძველზე მივედით შემდეგ დასკვნამდე: კრიტიკული აზროვნების ძირითადი ეტაპების თანამიმდევრულად განხორციელებისათვის ერთი საგაკვეთილო დრო საკმარისი არ არის. ამას შეიძლება დასჭირდეს რამდენიმე სწორად დაგეგმილი გაკვეთილი. მაგალითად, ჩვენს კონკრეტულ შემთხვევაში - მიზნობრივ წერით დავალებაზე მუშაობის პროცესში თანამიმდევრულად გავიარეთ შემდეგი ეტაპები:

1. სამუშაო მასალასთან დაკავშირებული ინფორმაციის მოძიების დაგეგმვა.
2. სამუშაო ჯგუფის მიერ არგუმენტებისა და კონტრარგუმენტების მოძიება, რათა შემდგომში სწორი გადაწყვეტილების მიღების საფუძველი შევქმნათ.
3. პერიოდული შემოწმება უკვე არსებული მასალების და პირველადი შედეგების გაანალიზება.
4. განსახილველი საკითხის შემდგომი დაზუსტებისა და ანალიზისთვის სხვა შესაძლო ვარიანტების მოძიება.

აღსანიშნავია, რომ მუშაობის პროცესში წარმოჩინდა ერთი ფაქტი: თითქმის ყოველთვის საბოლოო დასკვნის გაკეთების ეტაპამდე ნიშანდობლივი იყო მთლიანი სიტუაციის გაანალიზებისას ინდივიდუალური მოსაზრებების პერიოდული გათვალისწინება, ასე შედეგიც უფრო თვალსაჩინო იყო და მოსწავლეებიც მეტი ენთუზიაზმით ეკიდებოდნენ შესასრულებელ დავალებას.

საკლასო ყოველდღიურობა რუტინული რომ არ გახდეს, აუცილებელია, სწავლების პროცესში სხვადასხვა შემეცნებითი პედაგოგიური მეთოდის გამოყენება. ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ჩვენ ვისაუბრებთ ე.წ. MAIA-ს მეთოდზე. შეიძლება ითქვას, რომ ეს ერთგვარი ვიზუალური სტიმულატორია, რადგან ფილმების მეშვეობით საკმაოდ მარტივია სხვადასხვა იმპლიციტური გზავნილის გააქტიურება. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ რადგან ქვეცნობიერის გააქტიურება ხდება, ამიტომ უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ფილმის მიზნობრივ შერჩევას.

გარდა კრიტიკული და შემოქმედებითი აზროვნების გაღვივებისა, ფილმის ჩვენება იწვევს მოსწავლეში ემოციური ინტელექტის განვითარებას¹⁰ და რაც ყველაზე ნიშანდობლივია მათ ფილმი აძლევს სხვადასხვა გმირთან თვითიდენტიფიცირების საშუალებას¹¹.

როდესაც ჩვენ წინაშე დგება საკითხი, თუ როგორ შევარჩიოთ ფილმი, უპირველეს ყოვლისა, მიზანშეწონილად მივიჩნევთ, გავიგოთ ამა თუ იმ კონკრეტულ სიტუაციაში, რა არის აქტუალური და რა თემატიკა აინტერესებს მოსწავლეს. მათი აზრი მნიშვნელოვანი და გადამწყვეტია. რა თქმა უნდა, ყოფილა შემთხვევა, როდესაც დამოუკიდებლად შეგვიჩვენა ფილმი და ისე მიგვიწოდებია მოსწავლეთათვის, მაგრამ ეს პროცესი ნაკლებ პროდუქტიული იყო, ვიდრე მოსწავლეთა აქტიური ჩართულობით მიღებული გადაწყვეტილება.

საგულისხმოა, რომ ფილმის ჩვენებაზე ფიქრს ჩვენ ვიწყებდით სპეციალურ ვებგვერდებზე განთავსებული ინფორმაციის მოძიებით. მაგრამ ხშირად ეს ძალიან მწირი და ცალკეულ შემთხვევებში დაუზუსტებელი ინფორმაცია იყო. შემდეგ მუშაობის პროცესში მივხვდით, რომ, როცა უკვე ვიცოდით, თუ რა სახის თემატიკაზე შექმნილი ფილმის ნახვას გადავწყვეტდით, დამოუკიდებლად - ინდივიდუალურად ვცნობოდით რამდენიმე ფილმს ერთსა და იმავე პრობლემატიკაზე და შემდეგ ცალკეული მომენტების შეერთებითა და ჩვენებით ერთად ვუყურებდით საკლასო ოთახში. ასე რომ, შეიძლება ითქვას, ჩვენ ვქმნიდით ამ შემთხვევაში მულტიფუნქციურ სასწავლო რესურსს. არავისთვის იქნება უცხო, თუ ვიტყვით, რომ ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით სასწავლო პროცესში აუცილებელია მოსწავლის დაინტერესებისათვის და საგაკვეთილო პროცესში მისი აქტიური ჩართულობისათვის სხვადასხვა ტიპის რესურსის შექმნა. ფილმის სასწავლო რესურსად გამოყენებამ მიგვიყვანა დასკვნამდე, რომ ამ დროს სხვადასხვა უნარჩვევისა და ინდივიდუალური საჭიროების მოსწავლეების მოტივაცია იზრდება, მათი ჩართულობა იმატებს, რადგან ზოგადად ფილმის ჩვენება ყველა მათგანისათვის საინტერესო პროცესია.

ამ აქტივობის განხორციელებისას, ჩვენი დაკვირვებით დადებითი ეფექტი აქვს საკლასო ოთახში ფილმის ჩვენებას, რადგანაც მოსწავლეთა ფსიქო-ემოციური ფონი უფრო მაღალია, ერთად შეკრებილნი მეტ პასუხისმგებლობას გრძნობენ და შესაბამისად, მოტივაციაც ძლიერია. ჩვენი სასწავლებლის სპეციფიკიდან გამომდინარე ვცდილობთ, კადეტთა სამხედრო ლიცეუმის საგანმანათლებლო მიზნებთან შესაბამისობით ვუყუროთ ისეთ ფილმებს, რომლებიც ეხმიანება სსიპ გენერალ გიორგი კვინიტაძის სახელობის კადეტთა სამხედრო ლიცეუმის საგანმანათლებლო მიზნებს.

გთავაზობთ ამონარიდებს მოსწავლეთა ნაშრომებიდან, რომლებშიც ნათლად იგრძნობა მათი გულწრფელი ემოციები ჩვენს მიერ განხორციელებული აქტივობების მიმართ. კადეტი ი.ხურციძე: „ჩემთვის კინოფილმ „რიგითი რაიანის გადასარჩენად“ ჩვენება განსაკუთრებით საინტერესო იმიტომ იყო, რომ ეხებოდა სამხედრო თემატიკას, რაც მე ძალიან მაინტერესებს, რადგანაც გადაწყვეტილი მაქვს გავხდე ოფიცერი. ყველაფერი რაც უნდა იცოდე, როგორც საბრძოლო სიტუაციებში, ისე სამოქალაქო ცხოვრებაში, ფილმში ნათლადაა ნაჩვენები. მე არ ვყოფილვარ მხოლოდ მაყურებელი, არამედ თავს ვგრძნობდი ფილმის ერთ-ერთ მონაწილედ, საკუთარ თავზე განვიცადე მთავარი გმირის თავგადასავალი

10 Goleman D. 1995. "Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ": Bantam Books

11 Brackett A. M.. 2019. "Permission to Feel: Unlocking the Power of Emotions to Help Our Kids, Ourselves, and Our Society Thrive" Celadon Books

და მომინდა, რომ კლასელებისთვისაც გამეზიარებინა ფილმში წარმოჩენილი პრობლემატიკის ჩემეული გადაჭრის გზები. აქვე უნდა ვთქვა, რომ აპრილში ვიმყოფებოდი დავით აღმაშენებლის სახელობის ეროვნული თავდაცვის აკადემიაში გამართულ რიგით მეშვიდე კადეტთა საერთაშორისო კვირეულზე, სადაც მნიშვნელოვნად დამეხმარა ინგლისური ენის გაკვეთილებზე გაუმჯობესებული მოსმენის უნარები, კერძოდ კი, ფილმების ჩვენებაზე დაფუძნებული სათანადო ინტერაქტიული აქტივობები.“

კადეტი თ.თარგამაძე: „ზოგადად, ჩემი ჰობია მხატვრული ლიტერატურის კითხვა და მიმაჩნდა, რომ კინოფილმი მხატვრული ლიტერატურის დაქირავებული კონკურენტი იყო (ვეთანხმები გ.დო-ჩანაშვილის ცნობილი პერსონაჟის მოსაზრებას). მაგრამ, როდესაც ისტორიული ფაქტის ან მოვლენის შესახებ გადაღებულ კარგ ფილმს ვუყურებ, ვაცნობიერებ, რომ აღქმა და გააზრება ცნობილი ფაქტისა უფრო ექსპრესიულად ხდება, მით უმეტეს, მაშინ, როცა ფილმს თან ერთვის საინტერესო აქტივობები, მაგალითად: დისკუსია, როლური თამაში, არგუმენტირებული ესეს დაწერა ფილმში წარმოდგენილი პრობლემატიკის მიხედვით. შეიძლება ითქვას, ამ ტიპის გაკვეთილები ჩემთვის ძალიან საინტერესოა და მასში ყოველთვის აქტიურად ვარ ჩართული.“

კადეტი ტ.ცხადაძე: „ჩემს ლიცეუმში დიდი ყურადღება ეთმობა მოსწავლეების განვითარებას როგორც ფორმალურ, ასევე არაფორმალურ გარემოში. ფილმებს სამხედრო თემატიკაზე ჩვენ ლიცეუმის კლუბშიც ვუყურებდით, მაგრამ საგაკვეთილო პროცესში ფილმის ეპიზოდურ ჩვენებას და შემდგომ სხვადასხვა აქტივობის განხორციელებას ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს. იმიტომ, რომ დიდია კადეტთა დაინტერესება, შესაბამისად, აქტიურობაც. პირადად ჩემი მხრიდან გეტყვით, რომ ის, რაც მიჭირდა (მოსმენა) თითქოს უფრო მარტივად ე.წ. თამაშ-თამაშით შემომეცნა.“

ამგვარი უკუკავშირი მივიღეთ კადეტებისაგან. მათი აზრით, ამ მეთოდმა გაამართლა; ჩვენ, პედაგოგებს კი მოგვეცა მეტი სტიმული, რომ განვაგრძობთ ამ კუთხით მუშაობას და კიდევ უფრო მეტ საინტერესო და მრავალფეროვან აქტივობებს დავწერავთ საგაკვეთილო პროცესში.

დასკვნა

ყოველივე ზემოთქმულის გათვალისწინებით შეიძლება დავასკვნათ შემდეგი: თანამედროვე ტექნოლოგიების მიღწევებით დაგეგმილი და განხორციელებული საგაკვეთილო პროცესი, ფილმების, როგორც მულტიმედიური საგანმანათლებლო რესურსის გამოყენება და მიზნობრივი აქტივობების განხორციელება მოსწავლეთა დიდ დაინტერესებას იწვევს, რაც უზრუნველყოფს მათ აქტიურ ჩართულობას, მოტივაციის ამაღლებას, კრიტიკული და შემოქმედებითი აზროვნების განვითარებას.

გამოყენებული ლიტერატურა

- Baltova, I. (2005). The Role of Authentic Video in the Development of Communication Competence. *ReCALL*, 17(1), 124-144.
- Brackett A. M.**. 2019. “Permission to Feel: Unlocking the Power of Emotions to Help Our Kids, Ourselves, and Our Society Thrive” Celadon Books
- Emmert, P. (1994). A definition of listening, *The Listening Post*, 51 (6)
- Goleman D.** 1995. “Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ”: Bantam Books.
- Hook J. N. & Evans W. H. 1982. The teaching of high school English, Fifth ed. New York, NY: John Wiley and Sons, Inc.
- Howatt A. and J. Dakin (1974). Language laboratory materials, ed. J. P. B. Allen, S. P. B.
- Mendelsohn, D.J. (1994). Learning to Listen: A Strategy-Based Approach for the Second-Language Learner. *System*, 22(1), 1-18.
- Nation, I.S.P. & Newton, J. (2009). Teaching ESL/EFL Listening and Speaking. Routledge.
- Paul R. 1992. “Critical Thinking: What Every Person Needs to Survive in a Rapidly Changing World”: Foundation for Critical Thinking
- Reese G. (2000). “Pre-listening activities”.
- Walter P.(2002) How to Study in College .Special edition foe Mesa State college. BostonNew York.